

Tips til deg som skal søke på hjelpestønad og/ eller omsorgstønad.

Liv Irene Nøstvik, daglig leder, NTF

Hjelpestønad og forhøyet hjelpestønad.

Dersom foreldre må bruke en del mer tid på oppfølging av barnet på grunn av for eksempel Tourettes syndrom (TS), eventuelt kombinert med ADHD og/eller andre sameksisterende tilstander og vansker, enn foreldre til andre barn på samme alder, kan det gi rett til hjelpestønad.

Selv om en får informasjon om at hjelpestønad fra NAV er noe en kan ha rett på når en har Tourettes syndrom, betyr det ikke at det å søke nødvendigvis er så enkelt. Vi vil derfor klargjøre noen begreper, og gi noen tips om forhold som bør beskrives i søknaden.

Det er ikke nødvendigvis enkelt å skulle beskrive den ekstra oppfølgingen. For foresatte kan mye av tilretteleggingen være en del av hverdagen som en har vennet seg til.

Søkers personalia

Det er den som har behov for hjelp som skal søke. Dersom du søker for barnet ditt, er det derfor barnets personalia som skal føres på skjemaet. Det er du som foresatt som skriver under på søknaden som barnets verge. Navn og adresse på behandlende lege skal oppgis. Det samme gjelder årsaken til søkers hjelpebehov og hjelpebehovets omfang. Det må fremgå opplysninger om hvem som dekker hjelpebehovet. Hjelpebehovet dekkes som regel av en eller begge av foreldrene.

Hjelpestønad til barn skal utbetales til den kontoen som foreldrene, eventuelt oppnevnt verge, bestemmer. Konto kan opprettes i en av foreldrenes/verges navn eller i barnets navn.

Legeerklæring

NAV trenger legeerklæring når de skal behandle søknad om hjelpestønad. Legeerklæringen må inneholde opplysninger om søkers prognose og varighet. Legeerklæringen skal gi opplysninger om behandlingsoppleggets art og omfang, og bør ta stilling til hva som er nødvendig tilsyn og pleie.

Vi anbefaler at du selv ber den aktuelle lege om å skrive en legeerklæring til bruk ved søknad om hjelpestønad slik at du kan sende denne sammen med søknaden. Da sparer du tid på at NAV skal innhente disse opplysningene etter at de har mottatt søknaden din.

Uttalelser fra PPT, skole, barnehage eller andre (f.eks. annet helsepersonell mv.) kan også legges ved, for å dokumentere hjelpebehovets omfang. En døgnklokke kan være et godt hjelpemiddel for å belyse hjelpebehovets omfang. Det betyr at du beskriver hva barnet trenger hjelp til f.eks. mellom 6 og 9 om morgenen, mellom 9 og 12 osv. gjennom hele døgnet.

Barns omsorgsbehov

Det er ingen nedre eller øvre aldersgrense for rett til ordinær hjelpestønad. Det er størrelsen

på hjelpebehovet som avgjør om en har rett på hjelpestønad. Barns pleie- og tilsynsbehov må være større enn det hjelpebehovet friske barn har. Alle barn har behov for tilsyn og pleie. Barnets hjelpebehov må derfor sammenlignes med jevnaldrende barns behov. Små barn har et normalt et stort hjelpebehov, som avtar etter hvert som barnet blir eldre. Normalt gis det sjelden hjelpestønad før barnet er 1- 2 år.

For at hjelpestønad skal innvilges må behovet for hjelp ha en viss varighet. Som utgangspunkt må hjelpebehovet vare i 2 - 3 år eller mer for å kunne betraktes som langvarig. Når hjelpebehovet opptrer periodevis, betraktes det som varig hvis det er stadig tilbakevendende over lengre tid. F.eks. gjelder dette ved en del kroniske eller varige sykdommer som veksler mellom gode og dårlige perioder.

For forhøyet hjelpestønad kreves det et vesentlig større behov for tilsyn og pleie enn det som gjelder for ordinær hjelpestønad. Den tid som brukes utover det vanlig omsorg for friske barn på samme alder krever, må svare til minst 7 timer pr. uke for at det skal kunne anses for å være vesentlig større enn det som gir rett til ordinær hjelpestønad. Når det gjelder forhøyet hjelpestønad er den øvre aldersgrensen 18 år.

Det kreves ikke at det påløper utgifter i forbindelse med hjelpen for å få hjelpestønad.

Satsene

Hjelpestønaden er delt inn i 4 satser. Ordinær hjelpestønad til tilsyn og pleie ytes etter sats 1. Sats 2 til 4 er forhøyet hjelpestønad. Satsene for hjelpestønad fastsettes en gang i året, fra 1. januar.

Hvem skal regnes som familiemedlem

Som familiemedlem regnes bare den som bor i samme bolig som den som trenger hjelp og i vesentlig grad har felles husholdning med han/henne:

- Ektefeller i forhold til hverandre, partnere og samboere.
- Foreldre i forhold til barn under 20 år.
- Barn under 20 år i forhold til foreldre.
- Søsken under 20 år i forhold til hverandre.

Fradrag for vederlagsfri hjelp fra familiemedlemmer

Det forventes noe vederlagsfri hjelp fra familiemedlemmer når et annet familiemedlem har et særskilt hjelpe- og omsorgsbehov på grunn av varig sykdom. Det anses som normalt å yte ekstra omsorg for nære familiemedlemmer når dette er nødvendig.

Det kan imidlertid ikke ventes så omfattende hjelp fra familiemedlemmer at det går ut over muligheten til å være i arbeid og skaffe seg inntekt eller ta seg utdanning.

Familiemedlemmene har også rett til fritid og ferier.

Hvor mye pleieoppgavene binder omsorgspersonen

I enkelte tilfeller kan graden av bundethet være større enn det tilstanden umiddelbart skulle tilsi. Omsorgspersonen blir ofte svært bundet dersom det er vanskelig å få avlastning fra andre enn nære slektninger.

Tidsforbruk

Ekstra tidsforbruk skal ikke alene legges til grunn når pleiebehovets omfang skal avgjøres. Pleietyngden, oppgavens art og i hvilken grad omsorgsyteren er bundet av oppgaven - samt den psykiske belastningen som også kan foreligge i varierende grad på grunn av barnets vansker skal tas i betraktning. Avgjørelsen skal tas ut fra en samlet vurdering av forholdene i det enkelte tilfelle.

Spørsmål du kan stille når du skal søke:

Husk at alt må ses i forhold til barnets alder. Noen av spørsmålene vil derfor være aktuelle for mindre barn, mens andre er mer aktuelle for større barn og ungdom.

Sosial fungering/ fritid

Noen barn og ungdommer har vanskeligheter med å få venner fordi de ikke klarer å delta på de samme arenaer som andre barn. Lagidrett som f.eks. fotball kan være umulig for noen. Mye og kraftige tics kan redusere muligheten for noen typer aktiviteter. Noen klarer for eksempel ikke å gå på kino eller å oppholde seg på stille steder pga. vokale tics. Andre klarer ikke store menneskemengder osv. Foreldre må i disse tilfellene ofte delta/planlegge fritidsaktiviteter for barnet/ungdommen i en ganske annen utstrekning enn det som er vanlig for barn på samme alder. I slike situasjoner foreligger det en betydelig grad av bundethet for foreldre.

Klarer barnet å skaffe seg venner?

Klarer barnet å opprettholde vennskap?

Deltar barnet i aktiviteter på fritiden? Hvis ikke - hva er årsaken til dette?

Isolerer barnet seg?

Har barnet så mye tics at det gjør det vanskelig å være sammen med andre?

Klarer barnet å delta på aktiviteter på egenhånd, eller må du være til stede ved fritidsaktiviteter?

Klarer barnet å delta i bursdag og være der alene?

Utsettes barnet for mobbing på fritiden?

Konsentrasjon/ oppmerksomhet

Tourettes syndrom, eventuelt kombinert med ADHD, kan bety at foreldrene må bruke en del mer tid på oppfølging, tilsyn og opplæring enn hva som er tilfelle for andre barn på samme alder.

Er behovet for struktur og forutsigbarhet større enn hos andre?

Må barnet ha hjelp til å passe på medisiner som skal tas, eller minnes på dette?

Klarer barnet å huske avtaler?

Klarer barnet å få med seg jakka, lua, matboksen, skolebøker osv. hjem fra skolen?

Kan det å kle på seg etter værforholdene? Eller går det ut om vinteren i bare genser dersom ingen passer på?

Mat

En del av de med TS er spesielt sensorisk sensitive. Noen kan derfor ha problemer med ulike typer mat. Det er ikke uvanlig at de kan ha vanskelig for å spise mat med prikker, feil konsistens, farge, lukt, osv. Andre kan pga. tics søle mye mens de spiser og kan derfor ha vanskelig for å spise sammen med andre.

Husker barnet på å spise selv, eller vil barnet gå uten mat til det blir minnet på å spise?

Hvor mye må det tilrettelegges når det gjelder måltider og mat?

Har barnet «særheter» ift. mat?

Kan vedkommende spise sammen med resten av familien?

Søvn

Noen barn med TS har problemer med innsovingen. Noen barn kan stå opp igjen utallige ganger etter leggetid. Det kan være for å få bekreftelse, avklaringer osv. ift. ting som skal skje fremover. Står barnet opp i løpet av natten og romsterer?

Dersom du som forelder opplever at du selv ikke får den søvnen du trenger fordi du selv ikke kommer i seng, er dette viktig å ta med i søknaden.

Noen barn og ungdom er veldig trette om morgenen og kan være vanskelig å vekke. Dersom du tenker at du bruker vesentlig mer tid på vekking om morgenen enn andre, bør dette beskrives.

Tvang/ rigiditet

Rigiditet kan være et problem for en del med TS. Noen kan «henge seg opp» i ting. Det kan for eksempel være noe som skal skje frem i tid, som en fødselsdag, eller en avtale om å kjøpe noe. Opphengtheten kan hos noen føre til at det blir umulig å få gjort noe som helst annet i påvente av det planlagte. Slike tankemønstre er ofte umulig å snu.

Har barnet tvangspreget atferd som gjør at det vasker seg/ dusjer oftere enn andre?

Har barnet tvangspreget atferd ift. telling, symmetri, osv.?

Kommunikasjon

Misforstår barnet lett hva som sies? Noen barn med TS kan lett feiltolke andres væremåte.

De kan være spesielt sensitive ift. andres tonefall eller kroppsspråk.

Må du svare på spørsmål på riktig måte med riktig tonefall, før barnet godtar svaret ditt?

Fører dette til konflikter?

Irritabilitet/ sinne

Noen med TS kan oppleve plutselige, ukontrollerte raserianfall. Disse er ofte uforståelige for omgivelsene. De kan som regel ikke forklare hva som forårsaket utbruddet. Ofte er det tilsynelatende bagateller som er den utløsende faktor, som ikke står i forhold til reaksjonen.

Barn vil ha behov for ekstra tilsyn under og etter slike raserianfall.

Irritabilitet, «kort lunte» og raseri kan medføre at hele familien blir gående på «tå og hev».

Dette medfører en belastning for familien, og kan i tillegg bidra til isolering for hele familien.

Skole:

En del barn med TS har lærevansker i tillegg. Hos noen kan ticsene i seg selv skape utfordringer i skolehverdagen.

Trenger barnet spesielt tett oppfølging i forhold til skole? Det kan f.eks. handle om leksehjelp. Ordinær hjelp av et visst omfang til lekser mv. i forbindelse med skolearbeid gir ikke grunnlag for hjelpestønad, men der omfanget overstiger dette, kan det tas med ved en samlet vurdering av hjelpebehovet. Dette er slått fast i flere kjennelser fra Trygderetten. (Ref. TRR-2015-4189 - <https://lovdata.no/dokument/TRR/avgjorelse/trr-2015-4189?q=TRR-2015-4189>).

Må barnet bringes til og fra skolen fordi det ikke evner dette selv? Klarer barnet å fullføre en hel skoledag, eller må det hentes fra skolen i løpet av skoledagen? Hvor ofte?

Blir barnet med på turer alene, eller må du/dere være med?

Kommer barnet lett i konflikt med andre elever?

Blir barnet ertet/ mobbet på skolen?

Sosiale forhold

- Er det flere barn i familien?

- Foreligger det sykdom og/ eller hjelpebehov hos andre familiemedlemmer?

- Er du alene med omsorgen for den som trenger hjelp?

- Har familien tap av arbeidsinntekt fordi en av foreldrene må redusere sin arbeidstid eller være uten arbeid på grunn av barnets vansker? Det kan være et relevant moment ved vurderingen av pleiebehovets størrelse.

Omsorgsstønad

Omsorgsstønad fra kommunen har samme formål som hjelpestønad, men gis til den som utøver omsorgen. Omsorgsstønad kan ytes til personer som utfører et særlig tyngende omsorgsarbeid for familiemedlemmer eller andre. Det er ikke et vilkår at vedkommende som utfører arbeidet må være i slekt med den hjelpetrengende, men ordningen er mest brukt blant familiemedlemmer.

Verdt å vite

Omsorgsstønad er skattepliktig inntekt.

Har omsorgsgiver uførepensjon kan utbetaling av omsorgsstønad komme i konflikt med det man har lov til å tjene ved siden av uførepensjon.

Kommunen har plikt til å ha et tilbud om omsorgsstønad, men den enkelte har ikke noe rettskrav på omsorgsstønad. Det betyr at kommunen kan svare på en søknad om omsorgsstønad ved å tilby andre tjenester som imøtekommer omsorgsbehovet, for eksempel avlastning, plass på institusjon etc. Praksis når det gjelder omsorgsstønad varierer fra kommune til kommune og avhenger av kommunens prioriteringer og økonomi.

Når kommunen skal vurdere en søknad om omsorgsstønning skal de legge vekt på om omsorgsarbeidet er særlig tyngende, om omsorgsarbeidet gjelder nødvendige omsorgsoppgaver, om omsorg fra søkeren er til beste for den som trenger hjelp og kommunen sine ressurser.

Kommunen kan kreve at det søkes om hjelpestønning før man tar stilling til om omsorgsstønning skal ytes i tillegg til en eventuell hjelpestønning. Kommunen kan avkorte omsorgsstønningen dersom hjelpestønning og omsorgsstønning til sammen overstiger det som er rimelig å gi for å kompensere økonomisk for omsorgen.

Ja takk, begge deler!

Ved å søke på både hjelpestønning og omsorgsstønning samtidig sparer du tid og energi. Ved å beskrive hjelpebehovet i et eget vedlegg, kan dette benyttes til begge søknadene. Til søknaden om omsorgsstønning kan det være lurt å legge ved kopi av søknaden om hjelpestønning. Dersom du allerede mottar hjelpestønning, sparer du saksbehandlingstid på å legge ved kopi vedtaket om dette.

Søknad om hjelpestønning sendes til ditt lokale NAV- kontor.
Søknad om omsorgsstønning sendes til kommunen du bor i.

På www.nav.no finner du søknadsskjema og søknaden sendes digitalt.

<https://www.nav.no/no/person/familie/grunn-og-hjelpestonad/hjelpestonad>

Lykke til!

Oppdatert 11.03.2021